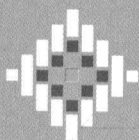
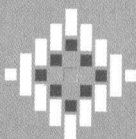

۲۱۵۵۵۰۱۱
۹/۲

www.ketab.ir
www.ketab.ir

مجموعه آموزش تفسیر و ترجمه قرآن کریم

بر محور سوره‌های حزب مفصل

آموزش روش تفسیر و ترجمه
با تأکید بر نقش علوم ادبی در فهم قرآن کریم

■ جلد ششم ■

گروه تدوین متون درسی
آموزش تفسیر و ترجمه قرآن کریم

محمّدی، حمید، ۱۳۴۰ -
 درسنامه فهم زبان قرآن: آموزش فهم روشمند قرآن کریم بر محور سوره‌ها / گروه تدوین متون درسی آموزش قرآن کریم، حمید محمدی، سعید امینایی و همکاری جمعی از محققان، برنامه‌ریزی محتوا: اداره کل برنامه‌ریزی و تدوین متون تحصیلی، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران.
 قم، حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران، مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۷ -
 مجموعه آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن کریم
 ۶-۲۷۸۲۶۴-۸-۰۰-۱۳۹۷ ج ۶
 فایا - مسلسل، ۱۴۰۵

پژوهش و تألیف جلد دوم و سوم سعید امینایی، صالح قادری، حمید محمدی و همکاری جمعی از محققان.
 پژوهش و تألیف جلد پنجم سعید امینایی، حمید محمدی، رسول هاشمی.
 چاپ قبلی: تار الفکر، ۱۳۹۶ (فایا)، ج ۳ (چاپ سوم ۱۳۹۸).
 ج ۲ و ۴-۵ (چاپ دوم ۱۳۹۹) (فایا)، ج ۶ (چاپ اول ۱۳۹۹) (فایا).
 جلد دوم تا سوم این کتاب در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۷ تجدید چاپ شده است. جلد اول این کتاب در سال ۱۳۹۸ تجدید چاپ شده است.
 فروست جلد دوم و سوم مجموعه آموزش ترجمه و تفسیر قرآن کریم است.
 کتفلهه
 آموزش فهم روشمند قرآن کریم بر محور سوره‌ها / قرآن - ترجمه - راهنمای آموزشی آموزش قرآن - Translating - Qur'an
 قرآن - صرف و نحو - راهنمای آموزشی آموزش قرآن - Study and teaching - Grammar - Quran
 امینایی، سعید، ۱۳۶۵ -
 گروه تدوین متون درسی آموزش قرآن کریم
 حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران، مرکز نشر هاجر
 Hoozh Elmehyeh Qom. Center management Hoozh Elmehyeh sisters. Centre Publications hajar
 حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران، اداره کل برنامه‌ریزی و تدوین متون تحصیلی
 ۱۳۹۷ ۲۹۷/۱۰۷
 ۵۲۸۱۹۵۵

مرکز پژوهش و تفسیر قرآن
 مرکز تخصصی قرآن و خانواده

مرکز پژوهش و تفسیر قرآن
 مرکز تخصصی قرآن و خانواده

زبان قرآن درسنامه فهم

مجموعه آموزش تفسیر و ترجمه قرآن کریم بر محور سوره‌های حزب مفضل

جلد ششم

برنامه‌ریزی محتوا: پژوهشکده بین‌المللی آفاق - گروه تفسیر و حدیث
 پژوهش و تألیف جلد ۶: گروه تدوین متون درسی آموزش تفسیر و ترجمه قرآن کریم
 سعید امینایی، حمید محمدی

طراح گرافیک: محمد رضا رستمی

صفحه آرایی: سید محسن حسینی

ناشر: مرکز نشر هاجر (ناشر تخصصی زن و خانواده)

تعداد صفحه و قطع: ۲۴۰ صفحه / وزیری

نوبت چاپ: اول / تابستان ۱۳۹۹

شمارگان: ۴۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۶۰/۰۰۰ ریال

چاپخانه: احسان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۲۶۴-۸

آدرس: قم - بلوار معلم - مجتمع ناشران - واحد ۱۱۴

تلفن: ۰۲۵-۳۱۰۱۵

پیامک: ۱۰۰۰۳۱۰۱۵

hajarpub.ir

info@hajarpub.ir

پیشگفتار

حوزه‌های علمیه شیعه، وارث میراث ماندگار علوم و معارف اهل بیت علیهم‌السلام و پاسدار حریم و کیان شریعت و عقاید اسلامی‌اند. این رسالت خطیر، مسئولیت عالمان دین‌باور را در عرصه تعلیم و تربیت، چند برابر کرده است. دغدغه‌های همیشگی عالمان متعهد و طلاب و فضلاء دلسوز نسبت به اصلاح و غنابخشی کمی و کیفی شیوه‌ها، متون و الگوهای آموزشی، در راستای بالندگی، پویایی و کارآمدی نظام آموزشی حوزه، ضرورت بازنگری و اصلاح و تدوین متون بدیع و کارآمد را مورد تأکید قرار می‌دهد.

منزلت و رفعت و جایگاه متون درسی در حوزه‌ها و بهره‌مندی از تراش گران سنگ و ذخایر ارزشمند متون قویم، از صلحای سلف و وزانت و اعتبار مؤلفان آنها ایجاب می‌کند که در اصلاح و تدوین متون درسی، اهتمام و دقت و تأمل شایسته مبذول شود. همچنین دگرگونی و تحول در گرایش‌ها، نیازها، انتظارات، شیوه‌ها و الگوهای تعلیم و تربیت، مسئولیت متولیان و متصدیان امر آموزش و پژوهش و برنامه‌ریزی درسی را در حوزه افزون می‌سازد تا به صورت مستمر با ارائه روش‌ها و قالب‌های بدیع و با ارتقای محتوا به اصلاح و تدوین متون درسی، همت گمارند.

از این رو مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران بر اساس ضرورت‌ها و نیازهای یاد شده، به اصلاح و تدوین متون درسی اقدام و ده‌ها جلد کتاب درسی را طراحی، تدوین و منتشر کرده است. در این فرایند سعی شده که با حفظ اصالت و غنای محتوایی گنجینه‌های ارزشمند برجای مانده از عالمان گذشته، با کاربرست تکنولوژی آموزشی و مراعات اصول، معیارها و الگوهای جدید، متونی متناسب با اهداف خود، در چهارچوب برنامه‌ها و سرفصل‌های مصوب و سطح علمی و انتظارات فراگیران ارائه کند.

پیمودن این مسیر بلند و طولانی، به مساعدت و حمایت همه جانبه استادان، صاحب‌نظران، مدیران و طلاب معزز نیازمند است که با ارائه پیشنهادهای، نقدها و دیدگاه‌هایشان از طریق پست الکترونیک (info@afaghnoorbayan.com) ما را در بهبود بخشی و طی نمودن درست و صحیح این مسیر صعب و دشوار، یاری دهند.

کتاب حاضر، تحت عنوان «درسنامه فهم روشمند قرآن بر محور سوره‌ها» در هفت گام زیر نظر و به سفارش معاونت مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران تألیف و تدوین شده است. در اینجا فرصت را غنیمت می‌شماریم و از تمامی دست‌اندرکاران این طرح سترگ، به ویژه گروه تدوین متون آموزشی تفسیر و ترجمه قرآن کریم پژوهشکده بین‌المللی آفاق قدردانی می‌کنیم و تلاش خالصانه آنان را ارج می‌نهیم.

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

اداره کل برنامه‌ریزی و تدوین متون تحصیلی

- درس ۱۰۵: سوره مبارکه واقعه (۱) ۱۰
- متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (يُسَبِّحُهَا رَبُّكَ، هَبَاءٌ، اُزْوَاجًا)، کارگاه بلاغت (مجاز عقلی (مجاز در اسناد))، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.
- درس ۱۰۶: سوره مبارکه واقعه (۲) ۲۴
- متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (مَوْضُوعَةٌ، مُخَلَّدُونَ، اُكُوبَ، اُبَارِيقَ، كَأْسٍ، يُصَدِّعُونَ، يُنْزِفُونَ)، کارگاه بلاغت (بلاغت مجاز عقلی، تأکید الشیء بما يشبه ضده)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.
- درس ۱۰۷: سوره مبارکه واقعه (۳) ۳۸
- متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (مَخْضُودٌ، مَنْضُودٌ، مَشْكُوبٌ، غُرْبًا، سَمُومٌ، يَحْمُومٌ، مُتْرَفِينَ)، کارگاه بلاغت (تهكّم)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.
- درس ۱۰۸: سوره مبارکه واقعه (۴) ۵۲
- متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (الْهَيْمَ، تَحْرُثُونَ، تَزْرَعُونَهُ، حُطَامًا، لَمَعْرَمُونَ، الْمُزْنِ، أَجَاجًا، الْمُقْوِينَ)، کارگاه بلاغت (استطراد)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.
- درس ۱۰۹: سوره مبارکه واقعه (۵) ۶۶
- متن سوره، سیمای هدایتی سوره، کارگاه بلاغت (اطلاق و تقیید)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.
- درس ۱۱۰: سوره مبارکه الرحمن (۱) ۸۰
- متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (يُحْشِبَانِ، النَّجْمُ، الْأَكْمَامُ، الْعَصْفُ، آلاءَ)، کارگاه بلاغت (تقدیم)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.
- درس ۱۱۱: سوره مبارکه الرحمن (۲) ۹۶
- متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (صَلْصَالٌ، الْفَخَّارُ، مَارِجٌ، بَرْزَخٌ)، کارگاه بلاغت (اقسام تقدیم)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.
- درس ۱۱۲: سوره مبارکه الرحمن (۳) ۱۱۰
- متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (الْثَّقَلَانِ، مَعَشَرَ، أَنْ تَنْفُدُوا، أَفْطَارٌ، شُواظٌ، نَنْتَصِرَانِ، سِيْمَا)، کارگاه بلاغت (اغراض قسم دوم تقدیم)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.

درس ۱۱۳: سوره مبارکه الرحمن (۴) ۱۲۶
متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (جَنَى، قَاصِرَاتِ الطُّرُفِ، لَمْ يَطْمِثْهُنَّ، مُدْهَمَاتَانِ، نَضَّاخَتَانِ، زُفْرٍ، عَبْقَرِيٍّ)، کارگاه بلاغت (تکرار؛ آرایه‌ای ادبی)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.

درس ۱۱۴: سوره مبارکه قمر (۱) ۱۴۲
متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (مُزْدَجِرٌ، دُشُرٌ)، کارگاه بلاغت (اغراض استفهام (۱))، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.

درس ۱۱۵: سوره مبارکه قمر (۲) ۱۶۰
متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (مُنْفَعِرٌ، أَشْرٌ، تَعَاطَى، الْمُحْتَظِرٌ)، کارگاه بلاغت (اغراض استفهام (۲))، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.

درس ۱۱۶: سوره مبارکه قمر (۳) ۱۷۸
متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (الزُّبُرُ، أَذْهَى، يُسْحَبُونَ)، کارگاه بلاغت (التفات)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی.

درس ۱۱۷: سوره مبارکه نجم (۱) ۱۹۲
متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (مِرَّةٌ، قَابٌ)، کارگاه بلاغت (اقسام القرآن)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.

درس ۱۱۸: سوره مبارکه نجم (۲) ۲۰۸
متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (ضِیْرٍ)، کارگاه بلاغت (اغراض قسم‌های قرآنی)، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.

درس ۱۱۹: سوره مبارکه نجم (۳) ۲۲۴
متن سوره، سیمای هدایتی سوره، شرح واژه‌ها (أَكْدَى، أَقْنَى، أَرْفَتٌ، سَامِدُونَ)، کارگاه بلاغت (اغراض استفهام (۳))، پرسش تفسیری، تمرین ادبی، تمرین ترجمه.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

«همانا ما آن را قرآنی عربی نازل کردیم، باشد تا ببینیدشید.»

«گروه تدوین متون درسی آموزش تفسیر و ترجمه قرآن کریم» بر اساس مصوبه گروه علمی ترجمه، مفاهیم و معارف قرآن کریم در دی ماه ۱۳۹۵ با عنایت الهی تدوین دوره‌ای برای آموزش فهم روشمند قرآن کریم را آغاز کرده که چهار جلد آن پیش از این انتشار یافت و اکنون جلد پنجم آن پیش روی شماست. این دوره در هفت گام تعریف شده است:

- گام نخست: ایجاد علاقه و انس به به تفسیر و آشنایی با کاربرد دانش تجوید
- گام دوم: کاربرد تطبیقی علم صرف در تفسیر و ترجمه قرآن
- گام سوم: آشنایی با علم لغت و کاربرد آن در تفسیر و ترجمه قرآن
- گام چهارم: کاربرد تطبیقی علم نحو در تفسیر و ترجمه قرآن
- گام پنجم: کاربرد تطبیقی علوم بلاغی با تاکید بر اسلوب‌های قرآنی
- گام ششم: کاربرد تطبیقی علوم بلاغی در تفسیر و ترجمه قرآن
- گام هفتم: شناخت اصول و فرآیند فهم و ترجمه روان قرآن

• آشنایی با ویژگی‌های این کتاب

• در این کتاب به **علم بلاغت** و برخی مباحث کاربردی در این زمینه در راستای فهم قرآن پرداخته شده است؛ بنابراین در این جلد، بخشی با عنوان «کارگاه بلاغت» به هر درس افزوده شده است.

اهدافی که در طرح مباحث بلاغی دنبال می‌شود، عبارت است از:

- آشنایی با علم معانی و تأثیر آن در فهم قرآن،
- آشنایی با برخی از مهم‌ترین و کاربردی‌ترین مباحث علم معانی،
- کاربردی‌سازی مباحث مطرح‌شده و بررسی نمونه‌های قرآنی،

- آشنایی با روش تحلیل بلاغی متن،
- ارائه نمونه‌هایی برای تمرین و کسب مهارت پس از آموزش.
- کتاب در ۱۵ درس برای ۳۰ جلسه ۵۰ دقیقه‌ای تدوین شده است. بنابراین برای هر درس یک جلسه به مباحث تفسیری و یک جلسه به مباحث بلاغی پرداخته می‌شود.
- روش تدریس بخش‌های مشترک این کتاب با جلد یکم، همان روشی است که در مقدمه جلد یکم ذکر شد.
- تلاش شده بخش **کارگاه لغت** با زبان ساده و با نمونه‌هایی از زبان فارسی و به صورت کاملاً کاربردی و منطبق با سوره‌های موجود در همین جلد نگاشته شود. لازم است طلاب مباحث بلاغی را پیش از حضور در کلاس مطالعه کنند و با ذهنی آماده و پرسش‌گر در کلاس حاضر شوند.
- بخش پرسش ادبی، باید بیرون از کلاس توسط قرآن آموز پیگیری شده و در جلسه بعد با راهنمایی استاد اشکالات احتمالی برطرف شود.
- در بخش «نور علی نور» و «شرح واژه‌ها» و همچنین در «متن بیان آیات» بیشتر متون، به زبان عربی و بدون ترجمه ذکر شده؛ با این هدف که قرآن آموز کم‌کم با **متن خوانی** متون روایی و ادبی آشنا شود. لازم است استاد، قرآن آموزان را راهنمایی کند تا بتوانند این متون را ترجمه کنند.

در پایان از درگاه احدیت، برای همه کسانی که ما را در تدوین این مجموعه یاری کردند، توفیق روزافزون می‌طلبیم و از استادان و صاحب‌نظران ارجمند، صمیمانه تقاضا داریم پیشنهادهای اصلاحی خود را به آدرس پست الکترونیک info@afaghnoorbayan.com و کانال ایتا eitaa.com/AfaghBooks ارسال نموده، ما را همین لطف خویش قرار دهند.

گروه تدوین متون درسی آموزش

تفسیر و ترجمه قرآن کریم

عید سعید غدیر ۱۴۴۱

۹۹/۰۵/۱۸